

**Sprawozdanie z działalności
Komisji Księgi Stadnej Koni Rasy Konik Polski
za lata 2012-2017**

Jan Słomiany

Komisja powołana w czerwcu 2012 r. na 6-letnią kadencję przez Zarząd Główny Polskiego Związku Hodowców Koni w następującym składzie:

- 1. Marek Żuławski – Przewodniczący**
- 2. Jan Słomiany – Wice - przewodniczący**
- 3. Zbigniew Jaworski**
- 4. Katarzyna Igielska**
- 5. Tadeusz Jezierski**
- 6. Wojciech Ganowicz**
- 7. Marek Żuławski**

Od 2013 r. w związku z rezygnacją z funkcji Przewodniczącego przez P. Marka Żuławskiego, przewodnictwo Komisji objął dotychczasowy Wice-przewodniczący Jan Słomiany, a zastępcą został prof. Tadeusz Jezierski. Osobowy skład Komisji nie zmienił się.

Prace Komisji Księgi Stadnej były omawiane na pierwszym posiedzeniu. Określono je zgodnie z zapisami statutowymi, celami, zakresem obowiązków, możliwościami organizacyjnymi i prawnymi, w których Komisja może działać.

Program Hodowlany dla koników polskich opracowany przez poprzednią Komisję zaczął obowiązywać od 2013 roku. Wprowadzono w zasadach hodowlanych sporo istotnych zmian, a najważniejszą to utworzenie dla klaczy drugiego działu księgi stadnej - G II; zmiany w systemie prób użytkowości (punktacja za uzyskane wyniki) oraz zasad przeprowadzania oceny i licencji klaczy i ogierów. Przyjęto, że te ważne czynności mające ogromny wpływ na rozwój hodowli będą odbywały się w określonych Ośrodkach i przy liczbie minimum 3 sztuk koników. W każdej Komisji oceny powinien uczestniczyć członek Komisji Księgi stadnej.

Tempo rozwoju hodowli, Dyrektywa Komisji Europejskiej, spowodowały, że Komisja znowelizowała Program Hodowli Zachowawczej Koników Polskich już w 2016 roku.

Program ten uwzględnił nowe nazewnictwo w maściach koników, odmianach zgodnie z opracowanymi zasadami przez prof. Annę Stachurską.

Jeśli chodzi o umaszczenie koników, Program aż tak wielkiej rewolucji nie wprowadza. Wyszczególnia maść jasnomyszatą; myszatą; ciemnomyszatą; karomyszatą; bułanomyszatą – jako prawidłowe, podstawowe natomiast występujące bardzo rzadko karą i czerwono bułaną jako eliminujące dane osobniki z hodowli.

Program wprowadził jako obowiązujące próby użytkowości oprócz wstępnej także próbę polową zaprzęgową lub wierzchową, które klacze wpisane do ksiąg muszą zaliczyć w pierwszych 3 latach od momentu wpisu.

Komisja w 2014 r. po obserwacji i głębokiej analizie postanowiła, że Wszechstronny Konkurs Konika Polskiego im. prof. Tadeusza Vetulaniego będzie zaliczany na równi z polowymi próbami użytkowości. Szczegółowe zasady WKKP opracował ówczesny inspektor Warmińsko-Mazurskiego ZHK Adam Domżała, są dostępne w materiałach na stronie internetowej Związku Hodowców Koników Polskich.

Komisja uznała, że wprowadzone precyzyjne zasady wpisu dla klaczy do ksiąg G I i G II jeżeli chodzi o umaszczenie, będzie rozpatrywała indywidualnie z możliwościami tolerancji dla przedstawicielek rzadkich linii klaczy (linia Popielica, Białka, Bona, Geneza).

Zgodnie z wytycznymi PZHK inspektorzy Wojewódzkich i Okręgowych Związków Hodowców Koni uczestniczący w pracach Komisji licencyjnych powinni posiadać umiejętność oceny koników polskich. Przedstawiciele Komisji KS w osobach prof. Z. Jaworskiego i Przewodniczącego Komisji, omawiała zmiany w programie hodowlanym i przeszkoliła wraz z oceną (egzamin) 45 inspektorów OZHK i WZHK.. Takie szkolenie zawiera część teoretyczną oraz bardzo poważnie traktowaną część praktyczną oceny klaczy i ogierów wpisywanych do ksiąg. Testy szkoleniowe odbywają się podczas hodowlanych imprez organizowanych przez Związek Hodowców Koników Polskich.

Pokazy hodowlane, zawody sportowe z udziałem koników polskich odbywają się w różnych częściach kraju w Ośrodkach hodowlanych, które gwarantują ich właściwy poziom. Połączone są często z sesjami naukowymi tematycznie związanymi z konikami polskimi.

Najważniejsze z nich to:

1. **TARPANIADA** - organizowana na terenie Stada Ogierów w Sierakowie, gdzie prowadzona jest również hodowla koników polskich, przez Związek Hodowców Koni Wielkopolskich, właściciela stada oraz ZHKP.

Jest to **Krajowa Wystawa koników** połączona z czempionatem w każdej klasie wiekowej, z wyborem czempiona Wystawy. Odbywa się również licencja klaczy, ogierów, polowe próby użytkowości, konferencje popularno-naukowe i inne imprezy towarzyszące. W 2017 roku odbyła się kolejna XIX Wystawa.

2. **ŚWIĘTO KONIKA POLSKIEGO W WOJNOWIE** w Ośrodku Hodowlanym państwa Anny i Sławomira Niedbalskich. Organizatorzy to: W-MZHK, ZHKP. Odbywa się tam coroczny WKKP oraz inne imprezy towarzyszące.

- 3. WEEKEND Z KONIKIEM POLSKIM W POPIELNIE** z przeglądem stada stajennego i rezerwatowego (przynajmniej 1 z 4). W tym najstarszym, wiodącym Ośrodku hodowlanym konika polskiego odbywa się licencja ogierów i klaczy oraz polowe próby użytkowości. Organizatorzy to: W-M ZHK oraz ZHKP. Tutaj zawsze jest połączone spotkanie hodowców i naukowców dzięki zaangażowaniu prof. Zbigniewa Jaworskiego, kierującego tutejszą hodowlą przez 19 lat oraz obecnie prof. Marcie Siemieniuch, która od roku kieruje hodowlą koników w Popielnie.
- 4. PIKNIK Z KONIKIEM POLSKIM W TRZCINICY k. Jasła** organizowany przez państwo Danutę i Andrzeja Duljan, OZHK Rzeszów, ZHKP. Są tu pokazy hodowlane, zawody sportowe, licencje ogierów i klaczy oraz ciesząca się dużą popularnością tzw. „ścieżka jasielska”.
- 5. ROZTOCZAŃSKI PARK NARODOWY** cyklicznie organizuje polowe próby użytkowości, licencje ogierów i klaczy, sesje popularno-naukowe. Współorganizatorem jest Lubelski ZHK.
- 6. BAZYLIADA** – spotkanie na terenie Ośrodka „Bazylika” państwa Agnieszki Pyc i Ireneusza Wasilewskiego przy współpracy ze Śląsko-Opolskim ZHK w Katowicach. Są tam polowe próby użytkowości, licencje ogierów i klaczy oraz inne imprezy cieszące się dużą popularnością wśród mieszkańców sąsiedniego miasteczka (rywalizacja konika polskiego z samochodem terenowym).
- 7. KRAJOWE WYSTAWY ZWIERZĄT HODOWLANYCH w Poznaniu.** Koniki oprócz oceny płytowej uczestniczą w konkursie powożenia (zaprzęgi jednokonne).

Zgodnie z przyjętą zasadą w w/w spotkaniach hodowlanych uczestniczą członkowie Komisji Księgi Stadnej, nierzadko w komplecie.

W okresie sprawozdawczym Komisja zajmowała się sprawami tzw. przydomków występujących przed imionami koników. Przyjęto zasadę, że mają to być przydomki jednowyrazowe, w miarę krótkie lub tylko litery. Dotychczas wydano zgodę na 12 takich przydomków. Uwzględniane są przede wszystkim wnioski dużych Ośrodków hodowlanych.

Komisja postanowiła zmienić zapis w obowiązującym Programie hodowli zachowawczej koników, który dotyczył obowiązkowych badań DNA u wszystkich urodzonych koników. Od 2014 r. dotyczy tylko koników wpisywanych do Ksiąg Stadnych.

Komisja rozpatrywała postulaty Walnego Zebrania Członków ZHKP. Dotyczyły one min. zawartych w Programie Hodowlanym obowiązujących przy wpisie do ksiąg wymiarów (wzrost 130-140 cm). Przyjęto, że parametr ten dotyczy bezwzględnie koników wpisywanych do księgi, a nie momentu weryfikacji wymiarów w wieku 5 lat. Jednocześnie utrzymano indywidualne podejście do potomstwa rzadkich linii klaczy (wzrost przy wpisie min. 128 cm.).

Ważnym tematem analizowanym przez Komisję był opracowany przez prof. M. Kapronia Narodowy Program Hodowli Koni, a szczególnie propozycje dotyczące koników polskich. Odrzuciliśmy zdecydowanie pomysł wydzielenia działu hodowli tzw. ładnych koników, natomiast Komisja będzie starała się uwzględnić w przyszłości propozycję oceny liniowej koników.

Dane statystyczne dotyczące hodowli koników polskich w latach 2012-2017

Tab.1. Pogłowie koników polskich

Rasa: konik polski	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Klacz starsze księga G	861	819	974	1100	1229	1209
Klacz młode księga G	165	215	222	201	240	188
Ogier starsze księga G	142	147	139	155	151	145
Ogier młode księga G	17	11	11	5	9	14
Żrebięta hodowlane	628	604	751	864	958	998
Żrebięta niehodowlane	35	30	35	36	30	15
Ogółem koników:	1848	1826	2132	2361	2617	2569

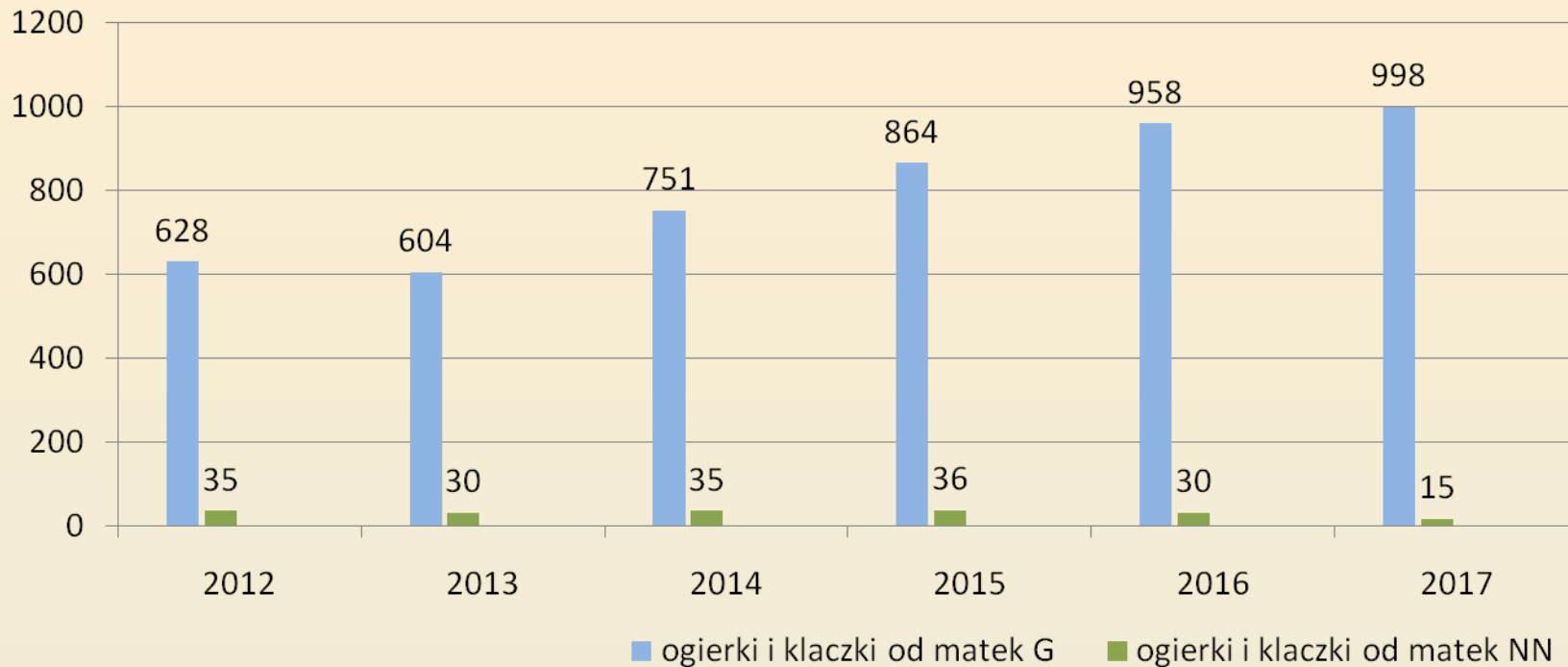
Najwięcej klaczy starszych opisanych jest na terenie działania:

1. Warmińsko- Mazurski ZHK - 199 szt.;
2. Pomorski ZHK - 165 szt.;
3. Związek Hodowców Koni Wielkopolskich - 164 szt.;

Najmniej klaczy starszych opisanych jest na terenie działania:

1. Kujawsko-Pomorski ZHK -19 szt.;
2. Okręgowy Związek Hodowców Koni w Kielcach - 15 szt.

Wyk. 2. Liczba urodzonych źrebiąt

Najwięcej urodzonych źrebiąt na terenie działania:

1. Warmińsko- Mazurski ZHK,
2. Pomorski ZHK,
2. Zachodniopomorski ZHK.

Najmniej urodzonych źrebiąt na terenie działania:

1. Okręgowy ZHK w Kielcach,
2. Kujawsko-Pomorski ZHK

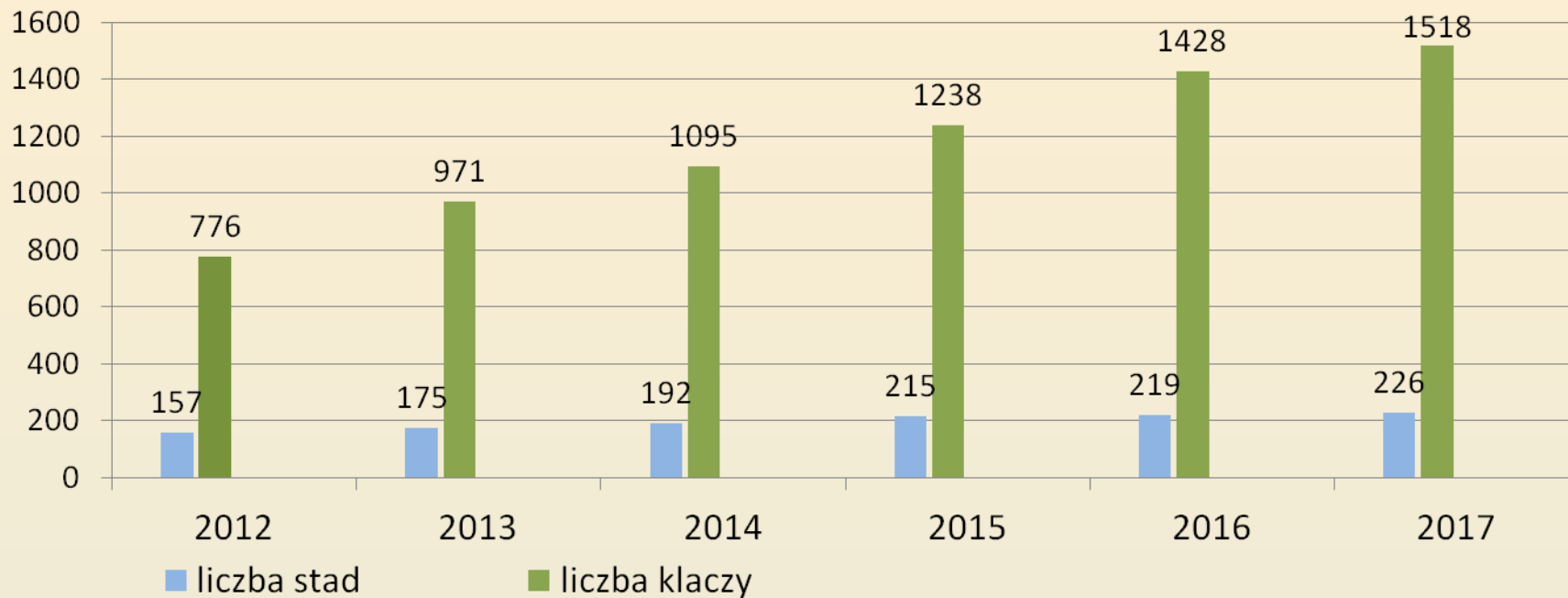
Wyk. 3. Liczba klaczy i ogierów wpisanych do księgi stadnej

Najwięcej koników wpisanych do ksiąg na terenie działania:

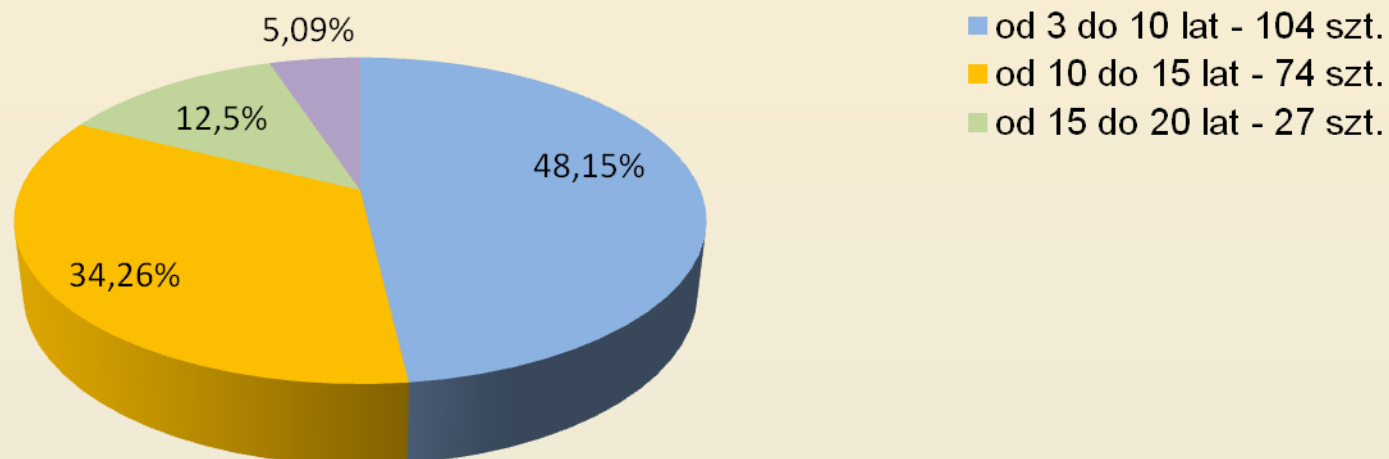
1. Zachodniopomorski ZHK;
2. Związek Hodowców Koni Wielkopolskich;
3. Warmińsko- Mazurski ZHK.

Wyk. 4. Liczba stad i klaczy objętych POZG w latach 2012-2017

Nastąpił 95% wzrost liczby klaczy objętych Programem Ochrony Zasobów Genetycznych biorąc pod uwagę 2012 i 2017 rok.

Wyk. 5. Przekrój wiekowy ogierów uczestniczących w POZG w latach 2012-2017

Linie ogierów i klaczy funkcjonujących w rozrodzie

1. Linie ogierów (6 linii).

Kolejność wg. liczby potomstwa uczestniczącego w rozrodzie:

- linia ogiera **Wicek, Goraj, Chochlik, Glejt I, Myszak, Liliput.**

Żadna z linii nie jest zagrożona wyginięciem.

2. Linie klaczy (16 linii).

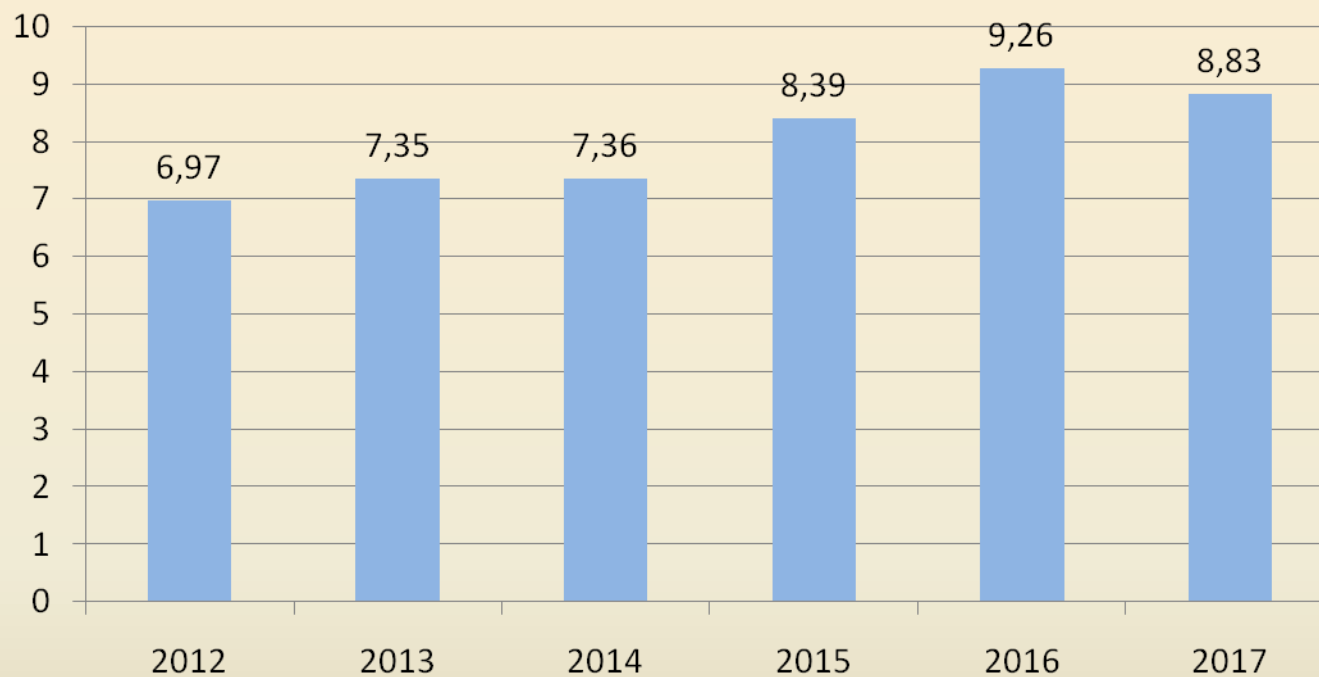
W hodowli koników wyodrębniono od początku powstania rasy 35 linii klaczy.

Aktualnie w księgach stadnych rejestrowano potomstwo reprezentujące 16 linii.

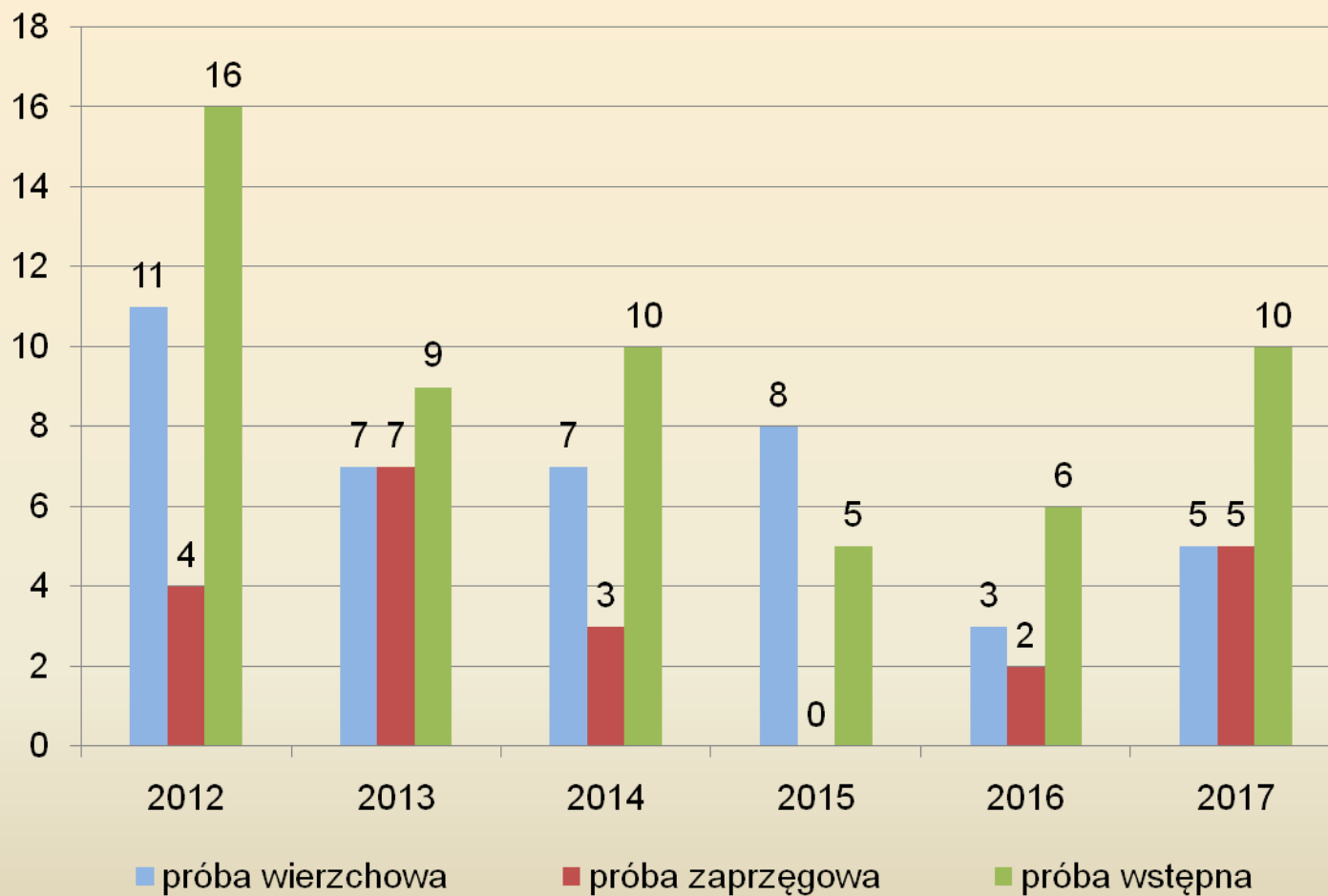
Kolejność wg. liczby potomstwa uczestniczącego w rozrodzie:

- linia klaczy **Tarpanka I, Traszka, Zaza, Liliputka, Karolka, Urszulka, Wola, Tunguska, Dzina, Tygryska, Popielica, Misia, Białka, Ponętna, Geneza, Bona.**

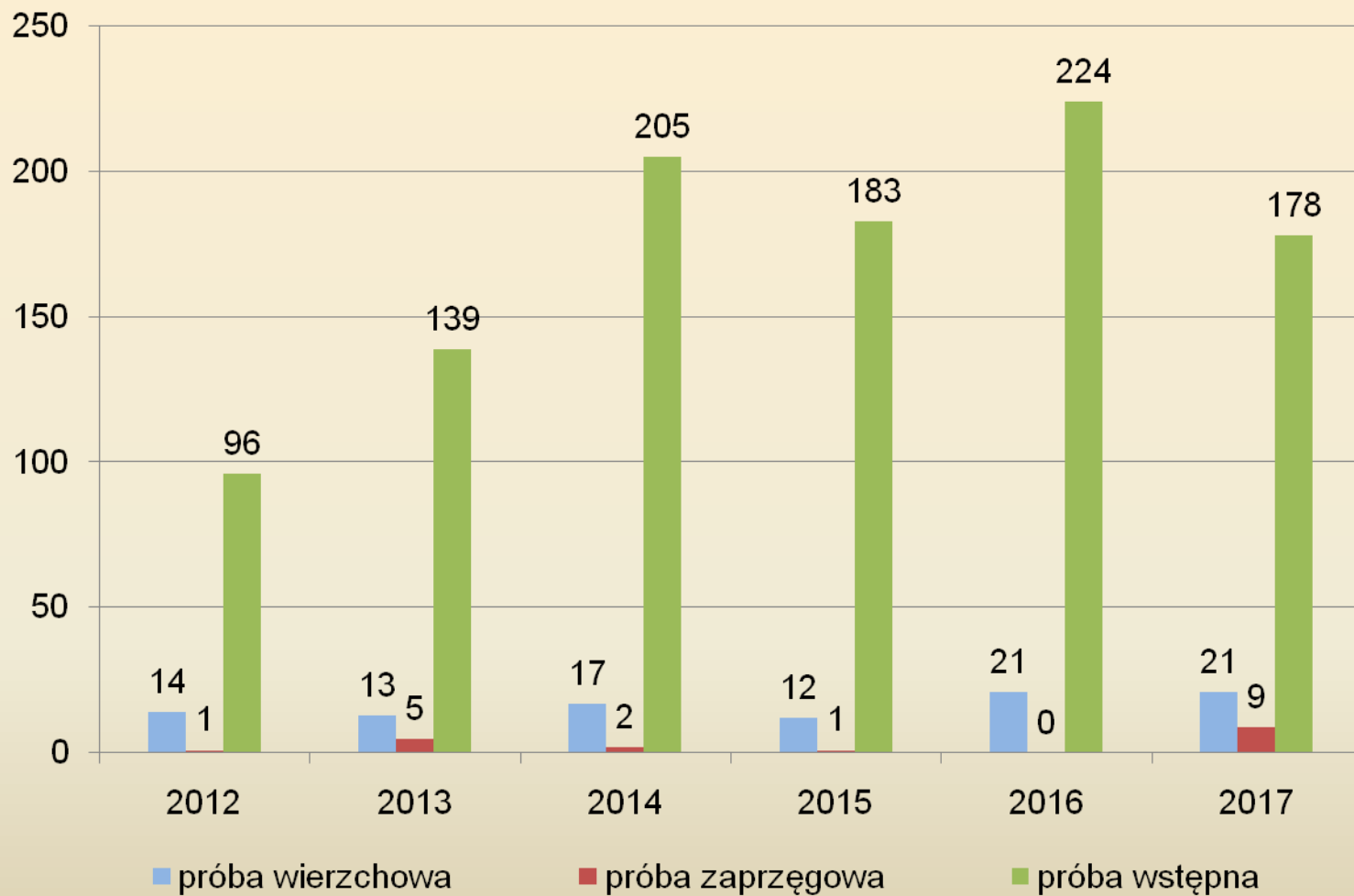
Wyk. 6. Średnia liczba klaczy przypadająca na 1 ogiera

Wyk. 7. Polowe próby dzielności ogierów

Wyk. 8. Polowe próby dzielności kłaczy

Dziękuję za współpracę:

**Andrzejowi Stasiowskiemu - Dyrektorowi PZHK
oraz wszystkim pracownikom Biura Związku**

Dyrektorom Okręgowych i Wojewódzkich Związków Hodowców Koni

Wszystkim wymienionym wcześniej organizatorom i współorganizatorom imprez hodowlanych

Członkom Komisji Księgi Stadnej Koni rasy Konik Polski

Szczególne podziękowania składam

Prof. Zbigniewowi Jaworskiemu

wieloletniemu Prezesowi Sekcji i Związku Hodowców Koników Polskich, osobie która ma ogromny udział w sukcesie hodowli zachowawczej koników polskich oraz mojemu najbliższemu współpracownikowi i mentorowi w wyżej wymienionym dziele hodowlanym

Zdjęcia: M. Suwała, M. Niedbalska, M. Cieszewski, P. Marczakowski

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ
Jan Lucjan Słomiany